

نسیم حیات

(باویرایش و اضافات جدید)

تفسیر قرآن کریم

جزء ۱

ابوالفضل بهرام پور

سرشناسه	بهرام پور، ابوالفضل، ۱۳۲۰ -
عنوان و نام پدیدآور	نسیم حیات ۱ / ابوالفضل بهرام پور
مشخصات نشر	قم آوای قرآن، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	۳۵۴ ص.
شابک	ج ۱ (۵-۱۶-۲۵۹۹-۹۶۴-۹۷۸) دوره: ۶-۶۸-۹۲-۹۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	قیفا
مادداشت: عنوان دیگر	نسیم حیات
یادداشت	کتابنامه
موضوع	تفاسیر شیعه - قرن ۱۴
رده‌بندی کنگره	تفاسیر (جزء ۱)
ماددی نویسی	۱۳۹۲ ن ۵ / ۹ ب / ۹۸ BP
شماره کتابشناسی	۱۸ / ۲۹۷
	ن ۸۴۲ ب ۱۳۹۲

نام کتاب: نسیم حیات ۱

مؤلف: ابوالفضل بهرام پور

ناشر: آوای قرآن

نوبت چاپ: سی و ششم ۱۳۹۶

شمارگان: ۲۰۰۰

لیتوگرافی و چاپ: اعتماد قم

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

قم - صفائیه - پاساژ المهدی بازار - طبقه پایین - پلاک ۱۲۶

صفائیه - روبروی مسجد رفعت - کوچه ۳۲ - پلاک ۴۱

تلفن ۰۲۵ - ۳۷۷۴۱۰۴ / همراه ۰۲۵ - ۹۱۲۵۵۳۰۴۰۱

آدرس سایت: www.bahrampur.ir

فهرست مطالب

پیش‌گفتار

۹

حمد / ۱-۷

۱۳	معنی مثنائی
۱۳	توحید رب حاکم بر سوره
۱۵	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
۱۶	همیت بسم الله
۱۷	ترجمه دقیق معنی «در بیان فارسی»
۱۹	معنای «دره بسبب»
۲۰	آیا صحیح است که «رحمن» مربوط به ذی‌بافت
۲۳	معنای حمد و تقویات و تاملات
۲۳	کمال اختیاری و کمال غیر اختیاری
۲۴	معنای الف و لام، الحمد
۲۵	عجز انسان از حمد و ثنای واقعی پروردگار
۲۶	راز شروع و پایان نماز به الله اکبر
۲۶	اولین حمد چه کسی است؟
۲۷	معنای ربوبیت خدا
۲۸	اقسام ربوبیت الهی
۲۹	اختلاف قرائت در کلمه «مالک»
۳۱	معنای «دین» در جمله «یوم الدین»
۳۱	معنای عبد و عبودیت
۳۲	راز به کارگیری صیغه‌های جمع
۳۳	سرتقدیم، ای‌الله، بیه تعبده
۳۴	عدول از غیبت به خطاب
۳۵	مشغلی استعانت از خداوند
۳۶	چیزی صراط مستقیم
۳۹	انسان کامل، صراط مستقیم الهی است
۴۰	نعمت داده شدگان کیستند
۴۰	فرق مغضوب و ضلّ
۴۲	راز تقدیم «مغضوب» بر «ضالین»

۴۳	عوامل مغضوب ساز
۴۴	اهمیت نماز در مکتب اهل بیت علیهم السلام
۴۵	قبولی اعمال در گرو پذیرفته شدن نماز

بقره / ۱-۵

۴۹	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
۵۰	دیدگاه‌ها درباره حروف مقطعه قرآن
۵۱	چگونگی اعجاز قرآن کریم
۵۱	قرآن این‌اوی العوجا و هندستان او
۵۲	اعجاز قرآن به چه معناست
۵۴	جرایی اشاره به قرآن با اسم اشاره دور
۵۵	شک و ریب در حقایق قرآنی راه ندارد
۵۶	تکلیف غیرمتین چه می‌شود
۵۹	زال تعیب «بوسوز» به حاکم و امینوا
۵۹	ادامه ساختار و نامها خواندن
۶۰	سازگاری همه در جای «من اموالهم»
۶۱	«اینها» به تعیب و «یقین» به آخرت
۶۴	هدایه الهی و ثلثوی

بقره / ۶-۱۰

۶۸	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
۶۹	انکار حق از روی انکاری
۷۰	معنای «پهر کردن» در قرآن
۷۳	منافقان و ادعای دروغ‌پسندان
۷۴	مراد از فریب دادن خدا
۷۶	خود فریبی منافقان یعنی چه
۷۷	معنای افزایش مرض منافقان
۷۸	صفت اصلی دروغ است یا نفاق

بقره / ۱۱-۱۶

۸۰	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
۸۱	فلسفه انگیزی با شعرا اصلاح طلبی

بقره / ۳۰ - ۳۳

- ۱۳۲ ..... توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
- ۱۳۴ ..... فرشتگان از کجا می‌میدند که آسان‌خو تر است
- ۱۳۵ ..... چیمشی اسماء
- ۱۳۷ ..... تحلیل و بررسی نهایی تعلیم اسماء
- ۱۳۸ ..... تفاوت ظرفیت علم‌پذیری انسان و فرشتگان
- ۱۳۹ ..... دامنه معرفت‌پذیری انسان
- ۱۴۰ ..... فرشتگان چه چیزی را کتمان کرده بودند؟
- ۱۴۱ ..... چرایی در میان گذاشتن خلقت انسان با فرشتگان

بقره / ۳۴ - ۳۷

- ۱۴۵ ..... توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
- ۱۴۶ ..... آیا ابلیس از کافران بود یا از کافران شد؟!
- ۱۴۸ ..... بی‌امد تلخ تحریف از امر خدا!
- ۱۴۸ ..... انتخاب مسکن به دوش مردان
- ۱۴۹ ..... چگونگی نفوذ شیطان در انسان
- ۱۵۰ ..... نفس انسان، دشمن تر از شیطان است
- ۱۵۱ ..... نازیبایی روحیه معامله‌گری در اطاعت
- ۱۵۴ ..... اشتاد توبه به خدا و انسان در قرآن

بقره / ۳۸ - ۴۲

- ۱۵۶ ..... توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
- ۱۵۷ ..... راز تکرار «اهل باه»
- ۱۵۸ ..... فرق خوف و حزن
- ۱۶۰ ..... تصدیق دوسویه قرآن و کتب آسمانی
- ۱۶۰ ..... خطر پیشگامی در گناه
- ۱۶۱ ..... معنای ارزان نفروختن قرآن

بقره / ۴۳ - ۴۸

- ۱۶۶ ..... توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
- ۱۶۷ ..... مراد از «ارکعوا»
- ۱۶۹ ..... چگونگی استعانت از صبر و نماز
- ۱۷۰ ..... مراد از «ظن» در آیه و استعمال آن در قرآن

- ۸۳ ..... منافقان در جهل مرکب
- ۸۳ ..... سقاهت واقعی منافقان
- ۸۵ ..... اعتماد داشتن منافقان به یکدیگر
- ۸۵ ..... تناقضی در وصف منافقین!
- ۸۷ ..... آن‌ها که بی حجاب محسوس می‌شوند
- ۸۸ ..... حکم مسخره کردن مؤمنان

بقره / ۱۷ - ۲۰

- ۹۲ ..... تدبیر در سایه سؤال
- ۹۴ ..... مراد از «ممنون» چیست؟
- ۹۵ ..... معنای «میت» در آیه «ممنون» و افعال
- ۹۶ ..... گمراهی در گردان
- ۹۸ ..... سلب آزادی و تنبیه از مخالفان اسلام

بقره / ۲۱ - ۲۲

- ۱۰۲ ..... توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
- ۱۰۲ ..... سرتیبه کاریگری و اژه «العلی»

بقره / ۲۵ - ۲۶

- ۱۱۰ ..... توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
- ۱۱۰ ..... از دیدگاه قرآن، مردم سه دسته اند:
- ۱۱۳ ..... مراد از «من قبل» در جمله «هذا الذي رزقنا من قبلك»
- ۱۱۷ ..... ۱. به وسیمه قرآن گمراه می‌کنند یعنی چه؟
- ۱۱۹ ..... ۲. انسان با چه مقدار از گناه فاسق می‌شود؟

بقره / ۲۷ - ۲۹

- ۱۲۳ ..... مراد از «يقطعون ما امر الله»
- ۱۲۳ ..... چگونه به جنینی که هنوز روح دمیده نشده اموات اطلاق کرده:
- ۱۲۵ ..... تغییر وضع انسان با حرف «ثم»
- ۱۲۷ ..... مراد از هفت آسمان
- ۱۲۸ ..... چرایی ختم شدن آیه به صفت «علیم»
- ۱۲۸ ..... جامع‌تری ستارگان در آسمان مهم‌تر از آفرینش آنهاست
- ۱۲۹ ..... آنهاست

۲۲۲	چهارمین و نه‌امین فصل‌های تزیینت در اسلام	۱۷۱	آیا سخن نوردار دعواتی فنی است
	بقره / ۷۵ - ۷۹	۱۷۲	اصحای برتری فقه بنی اسرائیل بر مخالفین
۲۲۷	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها	۱۷۲	چهارمین فصل‌ها
۲۲۹	کتابخانه به حیره کافران بنی خبیر		بقره / ۴۹ - ۵۳
۲۳۲	اشاعه در بصره بنی امیه در عهد خلافت بنی عباس است	۱۷۸	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
	بقره / ۸۰ - ۸۳	۱۷۹	اصحای بنی امیه
۲۳۴	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها		بقره / ۵۴ - ۵۷
۲۳۷	بازگشت از انبیا بنی امیه	۱۸۴	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
۲۳۸	سهم خواب در کتب ما سمن با خواب گوییم	۱۸۵	« زان و زانیه »
	بقره / ۸۴ - ۸۶	۱۸۶	در حدیث زینب
۲۴۰	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها	۱۸۸	چهارمین فصل‌ها
۲۴۱	روز در لوح بنی سکنی		بقره / ۸۱ - ۶۰
۲۴۲	س اعشای بنی امیه	۱۹۰	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
۲۴۶	بیودین است چه کسانی هستند	۱۹۳	چهارمین فصل‌ها
	بقره / ۸۷ - ۹۱		بقره / ۶۱
۲۴۷	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها	۱۹۴	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
۲۴۹	بازگشت از انبیا بنی امیه	۱۹۵	کتابخانه کوچک زمین ما
۲۵۰	کتابخانه امیر و خلیفه	۲۰۰	اصحای بنی امیه
۲۵۲	چهارمین فصل‌ها		بقره / ۶۲ - ۶۶
	بقره / ۹۱ - ۹۳	۲۰۳	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها
۲۵۶	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها	۲۰۵	عشای بنی امیه
۲۵۹	موضوع و جهت کتابخانه	۲۰۸	معجزه استثنائی و کتاب وحی عدنان نواب
	بقره / ۹۴ - ۹۶	۲۰۹	کتاب چهارم و کتاب دیگر
۲۶۲	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها	۲۱۱	تأسیس میان حیره و حرمه
۲۶۱	حرمه بنی امیه	۲۱۱	کتاب و کتابخانه
	بقره / ۹۷ - ۱۰۱		بقره / ۶۷ - ۷۱
۲۶۶	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها	۲۱۵	کتابخانه تاریخی کوفه
۲۶۷	کتابخانه بنی امیه		بقره / ۷۲ - ۷۴
۲۶۹	پیشنهاد کتابخانه تخصصی	۲۲۰	توضیحات لغوی و فرق لغت‌ها

- یکی از مصداق گفتگوی انجمنار ۳۱۵
- دعوی امامت و منصب دوم ابراهیم ۳۱۸
- بدانندگه نادرست بر حق مفسران اهل سنت ۳۱۹
- انصاف بود امامت ۳۱۹
- حما فرزندان انسان. اهل صلاح نیستند ۳۲۰
- بقره / ۱۲۵ - ۱۲۶**
- توضیحات لغوی و فرق لغت ها ۳۲۲
- پیشه دران کعبه بابا، از او بر ما باشد ۳۲۳
- بقره / ۱۲۷ - ۱۲۹**
- توضیحات لغوی و فرق لغت ها ۳۲۶
- دند برای صنایع شدن فرزندان ۳۲۸
- فرق حکمت و کتابت ۳۲۸
- تذکیر به مقدم است یا تعلیم؟ ۳۲۹
- نقطه عطف گویش های سلوکی ۳۳۲
- بقره / ۱۳۰ - ۱۳۴**
- توضیحات لغوی و فرق لغت ها ۳۳۶
- سفاقت واقعی عدم پیروی از ابراهیم است ۳۳۷
- بیا فی لا، و در پی ابراهیم چه امتیازی است ۳۳۸
- ابراهیم چه چیز را به تسلیم کند؟ ۳۳۹
- بقره / ۱۳۵ - ۱۳۸**
- توضیحات لغوی و فرق لغت ها ۳۴۴
- جدال سخن چگونه؟ ۳۴۵
- رنگ ایچی فقط رنگ اسلام است ۳۴۷
- بقره / ۱۳۹ - ۱۴۱**
- توضیحات لغوی و فرق لغت ها ۳۵۰
- آثار مؤلف ۳۵۴
- در دست، تالیف ۳۵۴
- بقره / ۱۰۲ - ۱۰۳**
- توضیحات لغوی و فرق لغت ها ۲۷۳
- سلبیدن در حدت انجمن بیرونه سحر ۲۷۳
- دوره، الیوم سلبیدن و تهمت پیروان حضرت ۲۷۵
- تفاوت، عجز از مدح ۲۷۵
- اخذ خداداد تالیف سحر ۲۷۶
- کار ساز نبودن ایمان بدون علم ۲۷۸
- بقره / ۱۰۴ - ۱۰۸**
- توضیحات لغوی و فرق لغت ها ۲۸۰
- مفاتیح صحیح نسخ ۲۸۲
- بقره / ۱۰۹ - ۱۱۰**
- توضیحات لغوی و فرق لغت ها ۲۹۰
- دستور مداریان مسلمانان اهل کتب ۲۹۲
- بقره / ۱۱۱ - ۱۱۳**
- توضیحات لغوی و فرق لغت ها ۲۹۴
- تسلیم کامل در پیرو خدا، تهور و سحر ۲۹۶
- معنای دلوری حصاد در فضا است ۲۹۸
- بقره / ۱۱۴ - ۱۱۵**
- توضیحات لغوی و فرق لغت ها ۳۰۰
- مشتک از تریون سنگرها ۳۰۲
- بسته نشین در حیات آنها ۳۰۳
- ارزیده نام، مشرف از قبیل با مسجد بیل ۳۰۲
- بقره / ۱۱۶ - ۱۲۰**
- توضیحات لغوی و فرق لغت ها ۳۰۶
- اهل بقیع، مؤمنون یا کافرین بوقیون چه تیره اونی ۳۰۹
- دری؟ ۳۰۹
- نامشعور پیامبر زابندر اهل کتب ۳۱۰
- مخالفه اصلی بر حق است، شخص بیرونه ۳۱۰
- بقره / ۱۲۱ - ۱۲۴**
- توضیحات لغوی و فرق لغت ها ۳۱۳

پیش‌گفتار

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّبِعُوا لِيهِ وَالْيَرْتُّوْلِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ (انفال: ۲۴)

ای مؤمنان! به دعوت خدا و پیامبر که شما را به پیامی حیات‌بخش می‌خوانند
لیک اجابت و بگریید.

عده‌ای از مردم متأثرانه به قرآن کریم به دیده طلسم و جادوی بسته‌ای می‌نگرند
که هرگز نمی‌توان گره آن را باز کرد. در حالی که باید بدانند قرآن برای هدایت ناس است
«هدی للناس» و ناس یعنی همین مردم. و فرموده است: «وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ
مُدْكِرٍ... ما به یقین قرآن را آسان کردیم پس آیا پندگیرنده‌ای هست؟

منظور آیه این است که ما قرآن را برای شما نابینا نسازیم نمودیم که پند و اندرز ما را
بفهمید و به کار بندید. پس توشه خود را از قرآن برگزیدید و بر این دو برای افرادی که قرآن
را مشکل و سخت می‌پندارند باید تفسیری با بیان ساده تنظیم کرد. شاید بتوان گفت
جای چنین تفسیری در جامعه ما خالی است و باید در کنار تفسیرهای تفسیر نفیس چندین
جلدی، تفسیر کوتاهی هم داشته باشیم.

از طرف دیگر بسیاری از مردم علاقه دارند که از قرآن مفهومی بیش از حد ترجمه
بدانند. یعنی می‌خواهند تفسیر آیه و یا سوره مورد نظر خود را به دست آورند. ولی با این
مشکل مواجه می‌شوند که در تفسیرهای موجودی که در دست دارند، غالباً آراء مختلف
تفسیری یا مسائل ادبی و گاهی شرح الفاظ و مشتقات آن به میان آمده و موجب گردیده
که شخص نتواند به آسانی لب مفهومی و منظور آیه را به دست آورد.

امروزه با توجه به شرایط شغلی و تحصیلی، فرصت اکثر مردم برای مطالعه و به دست آوردن مفاهیم و پیام‌های قرآن محدود است و از طرفی تفسیرهایی که غالباً در مجلدات پر حجم ارائه شده، بسیاری از مردم را از نزدیک شدن به قرآن بی‌نصیب ساخته است؛ زیرا آنها فرصت چنین مطالعه‌ای را نمی‌یابند و طبعاً تفسیری لازم است که حجم آن محدود و متناسب با فرصت آنها باشد.

نکته مهم‌تر این‌که امروزه می‌بینیم مردم جهان هر روز بیشتر به اسلام روی می‌آورند و اسلام در میان ملت‌های جهان جای خود را باز می‌کند و جهان‌نیان، ایران را پرچم دار حرکت اسلامی و قرآن می‌دانند. از این رو ممکن است ملت‌های تازه مسلمان و یا مسلمانان تازه آمده از ما بخواهند که توضیح و شرحی که بر قرآن کریم داریم در اختیارشان بگذاریم. ما نمی‌توانیم در مرحله اول، تفسیرهای سنگین را به آنها ارائه دهیم و همچنین نمی‌توانیم ترجمه‌های لفظی قرآن را که برای آنها مفید نیست تقدیم‌شان کنیم. از این رو ضرورت و جاد تفسیر مخصوصی احساس می‌شود که مفهوم کلی سوره و یا آیه را بیان کند و آن‌گویی آن که ذهن مخاطب را با طرح مسائل متفرقه مشغول کند، نظر قطعی و یا نظریه قوی را که اکثر مفسران بر آنند، تبیین نماید.

تذکره: کم حجم بودن این تفسیر به این معنا نیست که ما از شرح ضروری مطالب قرآن صرف نظر کرده‌ایم، بلکه آنچه مربوط به هدایت انسان است شرح گردیده و نکته‌های علمی که در آن مطرح شده همه به خاطر وجود پیام‌های الهی است. ما بحث‌های غیر لازم را حذف نموده‌ایم، زیرا جایگاه این گونه بحث‌ها که نمونه‌ای از آنها اشاره می‌شود در تفسیر نیست؛ مثلاً می‌بینیم در تفسیر «آیه الکرسی» درباره «لَا تَأْخُذُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ؛ خدا را چرت و خواب نمی‌گیرد» در بعضی کتاب‌ها بحث‌های مفصلی درباره خواب، تعبیر خواب، انواع خواب‌ها، راجع به خواب حیوانات، خواب زمستانی، خواب نباتات و هیپنوتیزم عنوان گردیده است. آیا راستی جای این نوع بحث‌ها در تفسیر است؟ یا مثلاً می‌بینیم در جایی که قرآن می‌گوید: «وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ

الطَّوْرَه»، بحث می‌شود که آیا واقعا خدا کوه را از زمین کنده و بالای سرشان نگاه داشته یا این که این آیه تهدیدی بیش نیست!؟ در حالی که مفسر به جای این همه بحث‌ها می‌توانست به آیه دیگر مراجعه کند که فرموده است: «ما کوه را بالای سرشان قرار دادیم که احساس کردند بر سرشان فرو می‌افتد. اعراف، ۱۷۱»

از طریقی خلاصه نویسی نباید چشمه‌های تدبیر در قرآن را به روی خواننده ببندد. از این رو در این کتاب در مورد آیاتی که بحث‌های تدبیر انگیز و جنجالی داشته، به تفصیل سخن گفته‌ام.

به طرر مثال در قرآن در سه مورد، ترکیه مقدم بر تعلیم آمده و در آیه ۱۲۹ بقره در دعای حضرت ابراهیم علیه السلام تعلیم مقدم بر ترکیه ذکر شده است. در این جا این سؤال مطرح می‌شود که آیا در فرستگ قرآنی ترکیه بر تعلیم مقدم است و یا تعلیم بر ترکیه؟ و این موضوع معرکه آراء مختلف است. راه در چنین مواردی به اختصار قائل نشده‌ایم.

موارد یاد شده فوق، انگیزه تألیف این تفسیر گردیده است و نام آن را با الهام از حافظ (نسیم حیات) گذاشتیم. نسیم حیات در قطع کوچک رقیعی و جزء جزء پیش می‌رود تا به عنوان تفسیر همراه قابل حمل در سفرها یا محل کار باشد. از خداوند متعال درخواست می‌کنیم که برای عمومی شدن تفسیر قرآن و رساندنی اکثر مردم از مفاهیم آن، یاریمان نماید. امید است که این نوشته و تألیف با تکیه به رحمت الهی و اسم هادی، همان چیزی باشد که جایش خالی است.